

Funkce

Reálna funkce reálné proměnné x je zobrazení z $\mathbb{R}$ do $\mathbb{R}$:

$$f = \{(x, y) \in \mathbb{R} \times \mathbb{R} \mid x = x_0 \Rightarrow y = y_0\}$$

Funkce je zobrazení

- pro každému x def. obor
- uříděm (grafem)

Pozn.

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R} \quad \text{obor: } D_f \subset \mathbb{R} \quad H_f \subset \mathbb{R}$$

$$y = 2x + 3 \quad D_f = \mathbb{R} \quad H_f = \mathbb{R}$$

$$y = 2x + 3 \quad D_f = \mathbb{R}^+ \quad H_f = \mathbb{R}^+$$

Vlastnosti funkcí

- Monotonie
- Periodicita
- (Spjitost, Hladkost)
- Omezenost
- Parita
- Prosta (injekce)

Monotonie

$$x_1, x_2 \in I \subset D_f, \quad y_1 = f(x_1), \quad y_2 = f(x_2)$$

Řekneme, že f je:

- rostoucí $\Leftrightarrow x_1 > x_2 \Rightarrow y_1 > y_2$
- klesající $\Leftrightarrow x_1 > x_2 \Rightarrow y_1 < y_2$
- nerostoucí $\Leftrightarrow x_1 > x_2 \Rightarrow y_1 \leq y_2$
- neklesající $\Leftrightarrow x_1 > x_2 \Rightarrow y_1 \geq y_2$
- konstantní $\Leftrightarrow x_1 > x_2 \Rightarrow y_1 = y_2$

Omezenost

Definice: Řekneme, že funkce f je omezená na $M \subset D_f$ pokud $\exists K \in \mathbb{R}: |f(x)| \leq K \quad \forall x \in M$

- f je omezená shora (dolů) na $M \subset D_f$, pokud $\exists L \in \mathbb{R}: f(x) \leq L$ ($f(x) \geq L$) $\forall x \in M$
- f je neomezená, pokud není omezená ani shora ani dolů

Parita

f , pp. $\forall x \in D_f: -x \in D_f$. Řekneme, že f je:

- sudá $\Leftrightarrow f(-x) = f(x)$
- lichá $\Leftrightarrow f(-x) = -f(x)$

Poznámky:

Sudá funkce má graf osově souměrný podle y

$$f: y = x^2$$

$$f(-x) = (-x)^2 = x^2$$

Lichá funkce má graf středově souměrný podle počátku

$$f: y = x^3$$

$$f(-x) = (-x)^3 = -x^3 = -f(x)$$

- x^n
  - sudá pro n sudé
  - lichá pro n liché

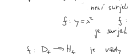
Periodicita

f , pp. $\forall x \in D_f: x + p \in D_f, p \in \mathbb{R}^+$

Řekneme, že funkce f je periodická s periodou p , pokud $f(x + p) = f(x) \quad \forall x \in D_f$

- $f(x + n \cdot p) = f(x) \quad n \in \mathbb{Z}$

Pr. $y = \sin(x)$

Spjitost

ne-spjitá

spjitá

spjitá

Hladkost

ně-hladká

hladká

Další vl.: injekce, surjekce, bijekce

- bij = inj $\cap$ surj

-surjekce

$$f: y = x^2$$

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$$

není surjekce: protěsno $x^2 \geq 0$

$$f: y = x^2$$

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}^+$$

je surjekce

$f: D_f \rightarrow H_f$ je vždy surjekce

-injekce

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$$

je injekce (průstří), pokud $x_1 = x_2 \Rightarrow y_1 = y_2$

průstří fce: různá x vedou různá y

Transformace grafů

1) Posunutí vzhledem k x

$$y = f(x + a), a > 0$$

2) Posunutí vzhledem k y

$$y = f(x) + b, b > 0$$

Kontrahce a dilatace v x

$$y = f(cx), c > 0$$

Kontrahce a dilatace v y

$$y = d \cdot f(x), d > 0$$

Průstřípnost podle y

$$y = f(-x)$$

Průstřípnost podle x

$$y = -f(x)$$

Absolutní hodnota argumentu

$$y = f(|x|)$$

Absolutní hodnota funkční hodnoty

$$y = |f(x)|$$

Lineární funkce

$$f: y = a \cdot x + b, a, b \in \mathbb{R}, a \neq 0$$

$D_f = \mathbb{R}$

graf: přímka

$H_f = \mathbb{R}$

a - směrnice (slope)

$a = \tan \varphi$

b - absolutní zena (intercept)

$a > 0$

$a < 0$

průstří, neomezená na D_f , není periodická

$a > 0$ rostoucí v D_f

$a < 0$ klesající v D_f

Kvadratická funkce

$$f: y = ax^2 + bx + c$$

$$a, b, c \in \mathbb{R}$$

$$a \neq 0$$

graf: parabola

$D_f = \mathbb{R}$

$$H_f = \{f(x_0, y_0) \mid x_0 \in \mathbb{R}, y_0 \in \mathbb{R}\}$$

omezená

omezená

y_0 - je y -souřadnice vrcholku paraboly

Průstřípnost a osy:

$$x: y = 0$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$y = a \cdot x^2 + b \cdot x + c = c$$

$$y = a \cdot x^2 + b \cdot x + c = c$$

$$y = ax^2 + bx + c = a(x - x_0)^2 + y_0$$

$$x_0 = -\frac{b}{2a}, y_0 = \frac{4ac - b^2}{4a}$$

není průstří, klesající v $(-\infty, x_0)$, rostoucí v (x_0, ∞)

není periodická

Lineární lomenci

$$y = \frac{a}{x + b} + c, a, b, c \in \mathbb{R}, a \neq 0$$

$y = \frac{a}{x}$ graf: rovnice hyperboly

$D_f = \mathbb{R} \setminus \{-b\}$

$H_f = \mathbb{R} \setminus \{c\}$

klesající / rostoucí v $(-\infty, -b), (b, \infty)$

průstří, není periodická, neomezená